

N:o 146.

Ank. till Riksd. kansli den 15 maj 1908 kl. 12 midd.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd till kommunala och enskilda läroanstalter jämte i ämnet väckta motioner.

(2 U. A.)

I en till Riksdagen den 13 sistlidne mars aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 163) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsråtsprotokollet öfver ecklesiastikärenden samma dag, med återkallande af den i 1908 års statsverksproposition å ordinarie stat gjorda framställning beträffande det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till understöd åt enskilda läroverk och det under samma hufvudtitel upptagna anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, föreslagit Riksdagen att *dels*, med uteslutande ur riksstaten af dessa anslag, å nämnda hufvudtitel under rubrik: *kommunala och enskilda läroanstalter* uppföra ej mindre ett anslag med titel: *kommunala mellanskolor* å 85,000 kronor, ett anslag med titel: *högre flickskolor* å 375,000 kronor, ett anslag med titel: *enskilda läroverk* å 120,000 kronor och ett anslag med titel: *enskilda lärarinneseminarier* å 20,000 kronor, dessa fyra anslag utgörande ett gemensamt reservationsanslag, än äfven ett förslagsanslag med titel: *lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda kommunala och enskilda läroanstalter* å 190,000 kronor;

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 4 Saml. 1 Afä. 84 Häft. (N:is 146, 147.)

dels godkänna följande grunder och villkor för tilldelande af understöd från:

A. Anslaget till kommunala mellanskolor.

1. Af anslaget till kommunala mellanskolor må understöd kunna utgå ej mindre till samskolor, som under år 1908 åtnjutit understöd från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, än äfven till skolor, som utgöra öfverbyggnader på den egentliga folkskolan och i afseende å inträdesfordringarna förutsätta det kunskapsmått, som inhämtas i högsta årskursen af folkskola, anordnad enligt gällande normalplans typ Litt. A.

2. På den ort, där skolan är upprättad, skall finnas folkskola anordnad enligt gällande normalplans typ Litt. A.

3. Skolan skall omfatta minst tre årsklasser utöfver den egentliga folkskolan och i dessa klasser under de senaste tre åren haft i medeltal sammanlagdt minst 18 lärjungar.

4. Hvarje årsklass skall i läroämnena åtnjuta skild undervisning.

5. Vid skola, däri gossar undervisas, skall finnas minst en manlig lärare med full tjänstgöring, och vid skola, däri flickor undervisas, skall finnas minst en kvinnlig lärare med full tjänstgöring.

6. Undervisningen skall fortgå under minst 36 läsveckor om året, påsk- och pingstferier samt tillfälliga lofdagar inberäknade.

7. Kommunen skall anslå de medel, som utöfver skolans öfriga inkomster erfordras, för att skolan under den tid, för hvilken statsunderstöd sökes, skall till sitt förfogande hafva tjänliga undervisningslokaler och erforderlig undervisningsmateriell samt kunna aflöna de vid skolan anställda lärarinnor enligt de i sådant afseende stadgade grunder, hvarjämte kommunen skall bidraga till lärarinnornas pensionering enligt de grunder, som framdeles må varda stadgade.

8. Därest terminsavgifter upptagas af lärjungarna, äger Kungl. Maj:t bestämma, om och i hvilken omfattning befrielse från eller nedsättning i sådana avgifter skall äga rum.

9. Skolan skall stå under inseende af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk samt vara underkastad den kontroll och de bestämmelser i öfrigt, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva.

10. Statsunderstödet till kommunala mellanskolor må kunna utgå, därest skolan omfattar tre årsklasser utöfver den egentliga folkskolan, med högst 3,600 kronor och, därest skolan omfattar flera sådana klasser, med högst 4,800 kronor, hvarjämte skola, däri flickor undervisas, må kunna erhålla ett särskildt understöd till undervisning i huslig ekonomi, ej öfverstigande 600 kronor, allt för år räknadt.

11. Samskola, som för år 1908 åtnjutit understöd från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, må, ändock att de här stadgade villkor ej till alla delar uppfyllas, intill utgången af år 1911, på de villkor Kungl. Maj:t äger bestämma, kunna komma i åtnjutande af understöd från anslaget till kommunala mellanskolor, dock under förutsättning att kommunen eller enskilda donatorer till skolans uppehållande lämna ett bidrag, hvars värde för år räknadt uppgår till minst samma belopp som statsunderstödet.

B. Anslaget till högre flickskolor.

1. Af anslaget till högre flickskolor må understöd kunna utgå till flickskolor, som hafva till ändamål att utöfver omfånget för folkskolans verksamhet meddela allmän medborgerlig bildning.

2. Skolan skall omfatta minst fyra årsklasser utöfver den egentliga folkskolan och i dessa klasser under de senaste tre åren haft i medeltal sammanlagdt minst 24 lärjungar.

3. Undervisningen skall fortgå under minst 36 läsveckor om året, påsk- och pingstferier samt tillfälliga lofdagar inberäknade.

4. Skolan skall till sitt förfogande hafva tjänliga undervisningslokaler och erforderlig undervisningsmateriell; dess undervisning skall vara ändamålsenligt anordnad, och de vid skolan anställda lärarinnor skola aflönas enligt de i sådant afseende stadgade grunder.

5. Kommunen eller enskilda donatorer skola till skolans uppehållande lämna ett bidrag, hvars värde för år räknadt uppgår till minst samma belopp som det från anslaget till högre flickskolor utgående understödet, samt dessutom tillhandahålla föreståndaren eller föreståndarinnan bostad, bestående af minst tre rum och kök, eller motsvarande hyresersättning, äfvensom bidraga till de vid skolan anställda lärarinnornas ålderstillägg med hälften af det belopp, staten för samma ändamål tillskjuter, så ock till lärarinnornas pensionering enligt de grunder, som framdeles må varda stadgade.

6. Befrielse från och nedsättning i terminsafgifter skola medgifvas till den omfattning Kungl. Maj:t bestämmer.

7. Statsunderstöd till högre flickskola må kunna utgå, därest skolan omfattar fyra årsklasser utöfver den egentliga folkskolan, med högst 4,400 kronor och, därest skolan omfattar flera sådana klasser, med högst 5,200 kronor, hvarjämte skolan må kunna erhålla ett särskildt understöd till undervisning i huslig ekonomi, ej öfverstigande 1,000 kronor.

Är skolan förbunden med gymnasium, må understödet kunna ökas, dock ej med högre belopp än 2,000 kronor, under förutsättning

a) att gymnasiet omfattar minst tre årsklasser, samt att antalet lärjungar i gymnasiet tre högsta årsklasser under de senaste tre åren uppgått i medeltal till sammanlagt minst 18,

b) att föreståndaren eller föreståndarinnan erhållit rätt att vid läroanstalten anställa studentexamen, samt

c) att kommunen eller enskilda donatorer till gymnasiet uppehållande lämna ett bidrag, hvars värde för år räknadt uppgår till minst samma belopp som statsunderstödet, samt bidraga till de å gymnasiet anställda lärarinnornas ålderstillägg och pensionering, på sätt här ofvan i afseende å flickskolan i öfrigt blifvit stadgadt.

8. Skolan skall stå under inseende af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk samt vara underkastad den kontroll och de bestämmelser i öfrigt, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva.

9. Flickskola, som för år 1908 åtnjutit understöd från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, må, ändock att de här stadgade villkor ej till alla delar uppfyllas, intill utgången af år 1911, på de villkor Kungl. Maj:t äger bestämma, kunna komma i åtnjutande af understöd från anslaget till högre flickskolor, dock under förutsättning att kommunen eller enskilda donatorer till skolans uppehållande lämna ett bidrag, hvars värde för år räknadt uppgår till minst samma belopp som statsunderstödet.

C. Anslaget till enskilda läroverk.

1. Af anslaget till enskilda läroverk må understöd kunna utgå till enskildt läroverk, som ej är berättigadt till understöd från något af öfriga i reservationsanslaget till kommunala och enskilda läroanstalter ingående särskilda anslag, men som genom en framgångsrik och för det allmänna gagnelig verksamhet på uppfostrans och undervisningens område gör sig förtjänt af understöd från statens sida.

2. Läroverket skall till sitt förfogande hafva tjänliga undervisningslokaler och erforderlig undervisningsmateriell; dess undervisning skall vara ändamålsenligt anordnad, och de vid läroverket anställda lärarinnor skola aflönas enligt de i sådant afseende stadgade grunder. Därjämte skall läroverket bidraga till lärarinnornas pensionering enligt de grunder, som framdeles må varda stadgade.

3. Läroverket skall stå under inseende af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk samt vara underkastadt den kontroll och de bestämmelser i öfrigt, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva.

4. Statsunderstöd till enskildt läroverk må kunna utgå för det skolstadium, som i afseende på undervisningens mål motsvarar realskolan, med högst 9,000 kronor och för det skolstadium, som i nämnda afseende motsvarar gymnasiet, med högst 6,000 kronor, dock att understödet till läroverk, som i större omfattning anlitar manliga lärarkrafter, må kunna ökas för hvarterda stadiet med högst 2,000 kronor.

D. Anslaget till enskilda lärarinneseminarier.

1. Af anslaget till enskilda lärarinneseminarier må understöd kunna utgå till enskildt seminarium, som har till ändamål att utbilda lärarinnor för undervisningen vid högre flickskolor och annan därmed jämnställd undervisning.

2. Seminariet skall omfatta minst två årsklasser och i afseende på inträdesfordringarna förutsätta minst det kunskapsmått, högre flickskola, som är berättigad till statsunderstöd, afser att bibringa.

3. De vid seminariet anställda lärarinnorna skola aflönas enligt de i sådant afseende stadgade grunder.

4. Seminariet skall bidraga till lärarinnornas pensionering enligt de grunder, som framdeles må varda stadgade.

5. Seminariet skall stå under inseende af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk samt vara underkastadt den kontroll och de bestämmelser i öfrigt, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva.

6. Statsunderstöd till enskildt lärarinneseminarium må kunna utgå med högst 1,500 kronor för hvarje läsafdelning.

E. Anslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda kommunala och enskilda läroanstalter.

Af anslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda kommunala och enskilda läroanstalter skola till hvarje läroanstalt, som åtnjuter understöd från något af de i reservationsanslaget till kommunala och enskilda läroanstalter ingående särskilda anslag, under den tid statsunderstöd åtnjutes, utgå följande bidrag, för läsår räknadt:

1) 200 kronor för hvarje ämneslärarinna, som är berättigad till en aflöning af minst 1,400 kronor i 1:sta, 1,700 kronor i 2:dra och 2,000 kronor i 3:e lönegraden, samt

2) två tredjedelar af de ålderstillägg, som enligt här nedan stadgade grunder tillförsäkras föreståndarinnor och lärarinnor;

dels ock godkänna följande grunder för lärarinnepersonalens aflöning vid statsunderstödda kommunala och enskilda läroanstalter, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelser, som för tillämpning af dessa grunder må finnas erforderliga:

1. Vid läroanstalt, som åtnjuter understöd från något af de i reservationsanslaget till kommunala och enskilda läroanstalter ingående särskilda anslag, skola föreståndarinnorna och lärarinnorna åtnjuta aflöning till minst följande belopp, för läsår räknadt:

a) föreståndarinna: 2,000 kronor i 1:a och 2,300 kronor i 2:a lönegraden samt därjämte bostad, bestående af minst tre rum och kök, eller motsvarande hyresersättning;

b) ämneslärarinna med full tjänstgöring: därest hon aflagt de prof, som erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk, 1,400 kronor i 1:sta, 1,700 kronor i 2:a och 2,000 kronor i 3:e lönegraden, eljest 1,200 kronor i 1:a, 1,500 kronor i 2:a, 1,800 kronor i 3:e och 2,000 kronor i 4:e lönegraden;

c) timlärarinna i läroämne: 60 kronor för hvarje veckotimme;

d) öfningslärarinna: 60 kronor för hvarje veckotimmes undervisning i välskrifning, teckning, musik och gymnastik samt 50 kronor för hvarje veckotimmes undervisning i handarbete, hvarjämte lärarinna med minst 6 veckotimmars undervisning i ett eller flera af dessa öfningsämnen äger åtnjuta ålderstillägg, beräknadt efter veckotimme, af 10 kronor i 2:a och 20 kronor i 3:e lönegraden.

Därest bestämmelser angående skyldighet för lärarinna att lämna bidrag till sin egen pensionering framdeles varda utfärdade, må från de här stadgade aflöningarna afdragas ett belopp, motsvarande nämnda bidrag.

Den tjänstgöring, som här afses, skall vara förlagd till klasserna öfver de förberedande, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring må kunna fullgöra intill en tredjedel däraf i de förberedande klasserna.

Med full tjänstgöring förstås tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk.

2. I afseende å uppflyttning i högre lönegrad skall iakttagas:

att rätt till lönetursberäkning för uppflyttning i högre lönegrad tillkommer ämneslärarinna, som aflagt de prof, hvilka erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk eller folkskola, eller som genomgått af Kungl. Maj:t för ändamålet godkänt enskildt lärarinneseminarium, samt öfningslärarinna, som genomgått teckningslärarkurs vid tekniska skolan i Stockholm eller musklärarkurs vid musikkonservatorium eller gymnastiklärarkurs vid gymnastiska centralinstitutet eller af Kungl. Maj:t för ändamålet godkänd lärarinnekurs i handarbete, dock att lärarinna,

som på annat sätt än här sägs förvärfvat sig motsvarande utbildning för sitt kall, må af Kungl. Maj:t kunna tilläggas ifrågavarande förmån;

att lärarinna må för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, som, efter det rätt till lönetursberäkning förvärfvats, blifvit fullgjord vid under inseende af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk ställd läroanstalt, folkskoleseminarium eller folkskola, därest tjänstgöringen varit förlagd till det stadium och haft den omfattning, som här ofvan stadgats som villkor för åtnjutande af aflöning i högre lönegrad;

att uppflyttning i högre lönegrad äger rum efter fem år;

att ansökningar om uppflyttning i högre lönegrad pröfvas af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk; samt

att i öfrigt skall i tillämpliga delar gälla hvad angående läroverksadjunkters uppflyttning i högre lönegrad är stadgadt.

Lärarinna, som vunnit anställning vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt före den 1 april 1908, må, ändock att hon ej fullgjort de prof, som här ofvan stadgats som villkor för rätt till lönetursberäkning, likväl komma i åtnjutande af denna förmån, sedan hon under 10 lästerminer bestridt tjänstgöring af den art, som berättigar till åtnjutande af aflöning i högre lönegrad.

Lärarinna äger att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, fullgjord före den 1 januari 1909 vid enskild skola, som stått under af Kungl. Maj:t förordnad inspektion.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft två särskilda inom Andra Kammarerna väckta motioner,

den ena (n:r 298) af herr *F. Berg* i Stockholm, som föreslagit,

att Riksdagen måtte i anledning af Kongl. Maj:ts förevarande proposition

dels å riksstaten under åttonde hufvudtiteln, men utan samband med de i nämnda proposition äskade anslagen till högre flickskolor, enskilda läroverk och enskilda lärarinneseminarier, uppföra ett särskildt förslagsanslag med titel: *kommunala mellanskolor* å 85,000 kronor;

dels godkänna följande grunder och villkor för tilldelande af understöd från samma anslag:

1. Af anslaget till kommunala mellanskolor må understöd kunna utgå till skolor, som utgöra öfverbyggnader på den egentliga folkskolan och i afseende å inträdesfordringarna förutsätta det kunskapsmått, som inhämtas i högsta årsklassen af folkskola, anordnad enligt gällande normalplans typ litt. A.

2. På den ort, där skolan är upprättad, skall finnas folkskola, anordnad enligt gällande normalplans typ litt. A.

3. Skolan skall omfatta minst tre årsklasser utöfver den egentliga folkskolan och i dessa klasser under de senaste tre åren haft i medeltal sammanlagdt minst 18 lärjungar.

4. Hvarje årsklass skall i läroämnena åtnjuta skild undervisning.

5. Vid skola, däri gossar undervisas, skall finnas minst en manlig lärare med full tjänstgöring, och vid skola, däri flickor undervisas, skall finnas minst en kvinnlig lärare med full tjänstgöring. Har kommun endast en kommunal mellanskola, skall denna vara afsedd för såväl gossar som flickor.

6. Undervisningen skall fortgå under minst 36 läsveckor om året, påsk- och pingstferier samt tillfälliga lofdagar inberäknade.

7. För anställning såsom ämneslärare eller ämneslärarinna vid kommunal mellanskola fordras samma kompetens som för anställning såsom ordinarie lärare eller lärarinna vid högre folkskola.

8. Kommunen skall anslå de medel, som utöfver skolans öfriga inkomster erfordras, för att skolan under den tid, för hvilken statsunderstöd sökes, skall till sitt förfogande hafva tjänliga undervisningslokaler och erforderlig undervisningsmateriel samt kunna aföna de vid skolan anställda lärare och lärarinnor enligt de i sådant afseende stadgade grunder, hvarjämte kommunen skall bidraga till lärares och lärarinnors pensionering enligt de grunder, som framdeles må varda stadgade.

9. Skolan skall vara försedd med ett af Kungl. Maj:t godkänt reglemente. Vid skolan anställd realskoleexamen skall stå under inseeende af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

10. Undervisningen skall vara afgiftsfri, dock att för lärjungar från annan kommun än den, som upprättat skolan, afgift må kunna få uppbäras till belopp som i reglementet föreskrifves.

11. Statsunderstödet till kommunala mellanskolor må kunna utgå, därest skolan omfattar tre årsklasser utöfver den egentliga folkskolan, med högst 3,600 kronor och, därest skolan omfattar flera sådana klasser, med högst 4,800 kronor, hvarjämte skola, däri flickor undervisas, må kunna erhålla ett särskildt understöd till undervisning i huslig ekonomi, ej öfverstigande 600 kronor, allt för år räknadt.

12. Samskola, som för 1908 åtnjutit understöd från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, må, ändock hon icke utgör öfverbyggnad på den egentliga folkskolan eller i afseende å inträdesfordringarna förutsätter det kunskapsmått, som inhämtas i högsta årskursen af folkskola, anordnad enligt gällande normalplans typ litt. A, kunna komma i åtnjutande af understöd från anslaget till kommunala mellanskolor. Sådant understöd må ock, på de villkor K. M:t äger bestämma, intill utgången af år 1911, tilldelas samskola, som för 1908 åtnjutit understöd från anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom, ändock att här i punkterna 2—11 stadgade villkor ej till alla delar uppfyllas, dock under förutsättning att kommunen eller enskilda donatorer till skolans uppehållande lämna ett bidrag, hvars värde för år räknadt uppgår till minst samma belopp som statsunderstödet.

dels godkänna de af Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för lärarepersonalens aflöning, dock med det tillägg, att hvad däruti föreskrifves angående kvinnliga föreståndare, ämneslärare, timlärare och öfningslärare måtte i tillämpliga delar gälla äfven angående manliga;

samt den andra (n:o 329) af herr *E. Hammarlund*, som hemställt,

att Riksdagen måtte i Kungl. Maj:ts förevarande proposition vidtaga nedannämnda ändringar och tillägg:

1) *Beträffande grunder och villkor för tilldelande af understöd från anslaget till kommunala mellanskolor:*

att bestämmelserna under afdelning A erhålla sådan formulering, att efter utgången af år 1911 understöd från anslaget till kommunala mellanskolor endast må utgå till skolor, som utgöra öfverbyggnader på den egentliga folkskolan;

2) *Beträffande grunder och villkor för tilldelande af understöd från anslaget till högre flickskolor:*

att till punkt 1 under afdelning B fogas det tillägg, att understöd må utgå till högre flickskolor endast i det fall, att skolan fyller ett i verkligheten förefintligt bildningsbehof för den ort, där den upprättats;

3) *Beträffande manliga lärares löner, statsunderstöd härför m. m.:*

dels att bland grunder och villkor för tilldelande af understöd från anslaget till lönetillägg inryckes en bestämmelse därom, att, därest manlig föreståndare eller ämneslärare är anställd och innehar samma kompetens samt åtnjuter minst de för föreståndarinna eller ämneslärarinna fastställda löneförmåner, enahanda bidrag till aflöning och ålderstillägg må utgå som för föreståndarinna eller ämneslärarinna, samt att i följd häraf det i punkt 4 under afdelning C omnämnda tilläggsunderstödet å 2,000 kronor bortfaller;

dels att bland grunder för lärarepersonalens aflöning införas föreskrifter ej mindre därom, att manlig lärare i intet fall må aflönas lägre än hvad i samma grunder fastställts i fråga om lärarinna, än äfven därom, att manlig lärare erhåller samma rätt till lönetursberäkning som kvinnlig;

dels slutligen att i propositionen sådana redaktionella ändringar vidtagas, att äfven i öfrigt de bestämmelser, som gälla i fråga om lärarinna, i tillämpliga delar må göras gällande jämväl för lärare.

I afseende å såväl den af Kungl. Maj:t lämnade utredningen i ärendet som ock de af motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till den kungl. propositionen och de särskilda motionerna.

Kungl. Maj:ts proposition föreslår ej blott en afsevärd ökning af de statsanslag, som hittills utgått till flickskolor, vissa samskolor och andra enskilda läroverk, utan äfven en djupt ingripande förändring i statens ställning till dessa undervisningsanstalter. Därtill kommer, att den kungl. propositionen hemställer om Riksdagens godkännande af förslag om inrättande af en ny, hittills ej i vårt land förekommande skolform och således kan sägas innehålla förslag om en skolreform, som helt visst skulle

*Utskottets
yttrande.*

få en djupt ingripande betydelse för landets undervisningsväsende utan att dock lämna någon antydning om, huru många skolor af den nya formen skulle, under nuvarande förhållanden, kunna väntas blifva upprättade, en sak, hvarom utredning är önskvärd. Häraf framgår, att den kungl. propositionen påkallar en mycket noggrann pröfning och detta så mycket mera som de i densamma innehållna förslagen å ena sidan väsentligen skilja sig från hvad af vederbörande sakkunnige under ämnets förberedande behandling föreslagits och å andra sidan, för så vidt af den kungl. propositionen framgår, själf ej gjorts till föremål för pröfning af någon sakkunnig myndighet. Vid sådant förhållande och då den kungl. propositionen inkommit till Riksdagen först den 9 sistlidne april samt det för utskottet varit en omöjlighet att med tillräcklig noggrannhet pröfva ett till sin innebörd och sina konsekvenser så djupt ingripande och så vidtomfattande ärende som det, hvarom den kungl. propositionen handlar, så anser sig statsutskottet icke kunna tillstyrka Riksdagen att för närvarande bifalla den kungl. propositionen. Häraf följer, att utskottet ej heller kan tillstyrka herrar Bergs och Hammarlunds ofvanberörda motioner.

Utskottet anser alltså, att de å ordinarie stat utgående anslagen till enskilda läroverk och högre skolor för kvinnlig ungdom böra för år 1909 upptagas till samma belopp som för innevarande år. Då emellertid ifrågasvarande läroanstalter böra jämväl för nästkommande år erhålla understöd utöfver det ordinarie anslaget, vill utskottet tillstyrka Riksdagen att för nästkommande år bevilja samma anslag å extra stat som för innevarande år eller 50,000 kronor för enskilda läroverk och 78,000 kronor för högre skolor för kvinnlig ungdom och samskolor med rätt för Kungl. Maj:t att under iakttagande af i hufvudsak hittills gällande villkor för anslagets åtnjutande, med fasthållande särskildt af villkoret, att statsbidrag ej kan beviljas till högre belopp än hvad af kommuner eller enskilde tillskjutes, i öfrigt vidtaga de jämkningar vid anslags beviljande, som af förhållandena må anses påkallade.

Utskottet får alltså hemställa,

a) att Riksdagen icke må i vidare mån för närvarande bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition än att Riksdagen i anledning af densamma

dels med oförändrade belopp i riksstaten å ordinarie stat under åttonde hufvudtiteln uppför såväl anslaget till understöd åt enskilda läroverk, såsom förslagsanslag högst, med 60,000 kronor som ock anslaget till högre skolor för kvinnlig ungdom med 380,000 kronor;

dels ock på extra stat för år 1909 anvisar
ej mindre till förhöjning af understöden åt enskilda
läroverk ett anslag af 50,000 kronor,

än äfven till beredande af tilläggsunderstöd åt högre
skolor för kvinnlig ungdom och samskolor ett belopp af
78,000 kronor,

med rätt för Kungl. Maj:t att under iakttagande af
i hufvudsak hittills gällande villkor för anslagens åt-
njutande, med fasthållande särskildt af villkoret, att
statsbidrag ej kan beviljas till högre belopp än hvad af
kommuner eller enskilde tillskjutes, i öfrigt vidtaga
de jämkningar vid anslags beviljande, som af omständig-
heterna må anses påkallade;

b) att herr Bergs ofvan berörda motion icke må af
Riksdagen bifallas; samt

c) att herr Hammarlunds förenämnda motion ej
heller må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 15 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservation

af herrar *E. Hammarlund* och *K. Starbäck*.
